

Warszawa, 9 czerwca 2020 r.

**Komunikat FOR 22/2020:
Państwowe górnictwo drenuje kieszenie podatników**

- **Wicepremier Jacek Sasin ogłosił, że górnicy otrzymają świadczenia w wysokości 100% swoich pensji za okres zamknięcia kopalń węgla kamiennego ze względu na epidemię koronawirusa SARS-CoV-2. Tymczasem inni pracownicy, objęci przestojem ekonomicznym, musieli zadowolić się wynagrodzeniem obniżonym nawet o 50% (jednak nie niższym od płacy minimalnej), a zleceniobiorcy świadczeniem postojowym równym 80% płacy minimalnej.**
- **Preferencyjne świadczenia postojowe byłyby kolejną dotacją dla państwowego sektora wydobywczego.**
 - **Podatnicy co roku dopłacają ponad 3 mld zł do emerytur i rent górników węgla kamiennego i brunatnego.**
 - **W latach 2016–2017 państwowe firmy energetyczne (Energa, PGE, Enea i PGNiG Termika) dokapitalizowały nowo powstałą Polską Grupę Górniczą kwotą 2,3 mld zł, a państwowy Tauron przejął nierentowną Kopalnię Brzeszcze.**
 - **W latach 2016–2018 pomoc publiczna dla górnictwa węgla kamiennego, głównie na wygaszanie kopalń i pokrycie roszczeń pracowniczych, sięgnęła ok. 4 mld zł. Od 2019 roku jej dalsze możliwości silnie ogranicza prawo unijne, więc prawdopodobne jest drenowanie zasobów kolejnych państwowych przedsiębiorstw na pomoc dla nierentownego górnictwa.**
- **Tymczasem w dalszym ciągu brak wyraźnej poprawy w państwowym górnictwie węgla kamiennego. Za 2019 rok Polska Grupa Górnicza poniosła stratę w wysokości 427 mln zł. Mimo to ogłosiła w lutym 2020 roku podwyżki, które mają kosztować w tym roku ok. 270 mln zł.**

Wicepremier Jacek Sasin ogłosił, że górnicy otrzymają świadczenia w wysokości 100% swoich pensji za okres zamknięcia kopalń węgla kamiennego ze względu na epidemię koronawirusa SARS-CoV-2 („nie poniosą żadnych strat finansowych, ekonomicznych”). Tymczasem inni pracownicy, objęci przestojem ekonomicznym, musieli zadowolić się wynagrodzeniem obniżonym nawet o 50% (jednak nie niższym od płacy minimalnej), a zleceniobiorcy świadczeniem postojowym równym 80% płacy minimalnej. Byłaby to kolejna dotacja podatników do nierentownego państwowego górnictwa węgla kamiennego.

Państwowe kopalnie węgla kamiennego nie wykorzystywały okresu wyjątkowo wysokich cen węgla na inwestycje w podnoszenie produktywności i zabezpieczenie na wypadek dekonjunktury, podnosząc zamiast tego wynagrodzenia. Tego błędu nie popełniła sprywatyzowana wcześniej kopalnia Bogdanka, która dzięki zwiększeniu inwestycji w okresie dobrej koniunktury na światowych rynkach węgla utrzymała zyski nawet po spadku cen. W efekcie spadek cen węgla na świecie w latach 2015–2016 doprowadził do miliardowych

strat w państwowym górnictwie (Łaszek i Trzeciakowski, 2017). W odpowiedzi na straty rząd PiS w latach 2016–2018 przekazał górnictwu węgla kamiennego bezpośrednią pomoc publiczną w wysokości ok. 4 mld zł, czyli prawie tyle samo, ile państwo dopłaciło do kopalni w poprzednich dziewięciu latach (4,3 mld zł w latach 2007–2015). Od 2010 roku UE pozwalała jednak na pomoc publiczną dla górnictwa tylko w przypadku wygaszania kopalń. I tak z przekazanej pomocy 2,3 mld zł stanowiło pokrycie kosztów prac niezbędnych do bezpiecznego wygaszania wydobycia w nierentownych kopalniach, a kolejny 1 mld zł przeznaczono na osłony socjalne dla zwalnianych górników. Od początku 2019 roku UE pozwala na pomoc publiczną wyłącznie dla kopalni postawionych w stan likwidacji do końca 2018 roku (Stoczkiewicz i Śniegocki, 2019).

Państwowe dotacje dla górnictwa mają jednak przede wszystkim charakter pośredni – dopłat do emerytur górniczych. Koszty dopłat do emerytur i rent górniczych to ponad 3 mld zł rocznie (wg szacunków Siedleckiej, Śniegockiego i Wetmańskiej [2017] każda złotówka wpłacona przez górnika do ZUS zwiększa zobowiązanie emerytalne systemu wobec niego o 1,5 lub 1,8 zł w zależności od rodzaju wykonywanej przez niego pracy). W efekcie podatnicy pokrywają koszty pracy górników w szkodliwych warunkach, chociaż powinny być one pokrywane przez wyższe składki emerytalne.

Trzecim sposobem dotowania państwowego górnictwa węgla kamiennego w ostatnich latach było przekierowanie do niego zasobów z państwowych spółek energetycznych. W latach 2016–2017 państwowe firmy energetyczne (Energa, PGE, Enea i PGNiG Termika), pomimo wysokiego ryzyka straty i braku zaangażowania prywatnych inwestorów, dokapitalizowały nowo powstałą Polską Grupę Górniczą łącznie kwotą 2,3 mld zł. Szczególnie ryzykowne było wcześniejsze przejście Kopalni Brzeszcze przez Tauron. Niepowodzenie jej sanacji przełożyło się na pogorszenie sytuacji nowego właściciela – w pierwszych trzech kwartałach 2019 roku EBITDA Tauron Wydobycie wyniósł 207 mln zł przy wyniku całego Tauronu na poziomie 3,05 mld zł (Stoczkiewicz i Śniegocki, 2019). Przekierowanie zasobów finansowych państwowej energetyki w bezskuteczny program restrukturyzacji sektora wydobywczego ograniczyło dostępne środki na inwestycje w dywersyfikację mocy wytwórczych.

Podsumowanie

W dalszym ciągu nic nie zwiastuje poprawy rentowności państwowego górnictwa, czego koszty w kolejnych latach w dalszym ciągu będą pokrywać podatnicy. Za 2019 rok Państwowa Polska Grupa Górnicza poniosła stratę w wysokości 427 mln zł. Mimo to ogłosiła w lutym 2020 roku podwyżki, które mają kosztować w tym roku ok. 270 mln zł.

Literatura

Łaszek, A., Trzeciakowski, R., 2017, *Inwestycje a wzrost polskiej gospodarki. Za mało inwestycji prywatnych*, [w:] *Perspektywy dla Polski*, Forum Obywatelskiego Rozwoju.

Siedlecka, U., Śniegocki, A., Wetmańska, Z., 2017, *Ukryty rachunek za węgiel 2017. Wsparcie górnictwa i energetyki węglowej w Polsce – wczoraj, dziś i jutro*, WiseEuropa.

Stoczkiewicz, M., Śniegocki A., red., (2019), *Subsydia: Motor czy hamulec polskiej transformacji energetycznej? Analiza pomocy publicznej dla elektroenergetyki w Polsce*, ClientEarth.

Forum Obywatelskiego Rozwoju

FOR zostało założone w 2007 roku przez prof. Leszka Balcerowicza, aby skutecznie chronić wolność oraz promować prawdę i zdrowy rozsądek w dyskursie publicznym. Naszym celem jest zmiana świadomości Polaków oraz obowiązującego i planowanego prawa w kierunku wolnościowym.

FOR realizuje swoje cele poprzez organizację debat oraz publikację raportów i analiz podejmujących ważne tematy społeczno-gospodarcze, a w szczególności: stan finansów publicznych, sytuację na rynku pracy, wolność gospodarczą, wymiar sprawiedliwości i tworzenie prawa. Z inicjatywy FOR w centrum Warszawy i w Internecie został uruchomiony licznik długu publicznego, który zwraca uwagę na problem rosnącego zadłużenia państwa. Działania FOR to także projekty z zakresu edukacji ekonomicznej oraz udział w kampaniach na rzecz zwiększania frekwencji wyborczej.

Wspieraj nas!

Zdrowy rozsądek oraz wolnościowy punkt widzenia nie obronią się same. Potrzebują zaplanowanego, wytężonego, skutecznego wysiłku oraz Twojego wsparcia.

Jeśli jest Ci bliski porządek społeczny szanujący wolność i obawiasz się nierozsądnych decyzji polityków udających na Twój koszt Świętych Mikołajów, wesprzyj finansowo nasze działania.

Wyślij przelew na konto FOR (w PLN): 68 1090 1883 0000 0001 0689 0629

W sprawie darowizn możesz się skontaktować z:
Patrycja Satora, dyrektor ds. rozwoju FOR
tel. 500 494 173
e-mail: patrycja.satora@for.org.pl

Już dziś pomóż nam chronić wolność – obdarz nas swoim wsparciem i zaufaniem.

KONTAKT DO AUTORA

Rafał Trzeciakowski
Ekonomista
e-mail: rafal.trzeciakowski@for.org.pl

Fundacja Forum Obywatelskiego Rozwoju – FOR
ul. Ignacego Krasickiego 9A · 02-628 Warszawa ·
tel. +48 22 628 85 11, +48 726 621 240
e-mail: info@for.org.pl · www.for.org.pl

[f/FundacjaFOR](https://www.facebook.com/FundacjaFOR) · [t/FundacjaFOR](https://twitter.com/FundacjaFOR)